

**از مطالبه‌گری تا ارائه راه‌حل؛
بسته پیشنهادی اتاق تبریز
برای تسهیل تجارت خارجی**

از مطالبه‌گری تا ارائه راه‌حل؛ بسته پیشنهادی اتاق تبریز برای تسهیل تجارت خارجی به رئیس سازمان توسعه تجارت

در شرایطی که فعالان اقتصادی کشور با مجموعه‌ای درهم‌تنیده از موانع ارزی، تجاری، گمرکی و حمل‌ونقلی مواجه‌اند، اتاق بازرگانی تبریز در راستای وظایف ذاتی خود در دفاع از منافع بخش خصوصی و با رویکردی مبتنی بر مطالبه‌گری حرفه‌ای، اقدام به تهیه گزارشی جامع از مهم‌ترین مشکلات و گره‌های پیش‌روی فعالان اقتصادی آذربایجان شرقی کرده است.

به گزارش روابط عمومی اتاق بازرگانی تبریز، این گزارش با مشارکت امور کمیسیون های تخصصی اتاق بازرگانی تبریز، مرکز پژوهش های اتاق و دبیرخانه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان تدوین شده است، تا مجموعه ای منسجم از مسائل واقعی بنگاه ها، صادرکنندگان، واردکنندگان و فعالان حوزه تجارت خارجی در اختیار سیاست گذاران قرار گیرد؛ مسائلی که از دشواری های تخصیص و بازگشت ارز تا محدودیت های ثبت سفارش، واردات مواد اولیه و ماشین آلات، تجارت مرزی و تأمین ناوگان حمل و نقل را دربرمی گرفت.

این بسته پیشنهادی در یکصد و بیست و ششمین نشست شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی آذربایجان شرقی که با حضور محمدعلی دهقان دهنوی، معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت و رئیس سازمان توسعه تجارت ایران برگزار شد، مطرح گردید. در این نشست، تک تک محورهای گزارش به صورت موردی مطرح و در کنار تشریح ابعاد هر مشکل، راهکارهای پیشنهادی بخش خصوصی برای رفع آن نیز ارائه شد.

مسعود بنابیان، نائب رئیس اتاق بازرگانی تبریز، در این نشست مجموعه مطالبات احصاشده بخش خصوصی استان را پیش روی رئیس سازمان توسعه تجارت قرار داد و تصویری روشن از موانعی ارائه کرد که امروز مسیر تولید و تجارت را برای فعالان اقتصادی دشوار کرده اند. محورهای مطرح شده دامنه گسترده ای داشت؛ از احیای تجارت مرزی و تأمین مواد اولیه و ماشین آلات تا چالش های تخصیص و بازگشت ارز، تعهدات ارزی، ثبت سفارش و ضرورت تقویت ناوگان حمل و نقل.

در ارائه این بسته، تنها به فهرست کردن مشکلات اکتفا نشد و در برابر هر گره، یک مطالبه روشن و یک مسیر پیشنهادی برای حل آن روی میز گذاشته شد؛ رویکردی که هدف آن تبدیل گلایه های پراکنده فعالان اقتصادی به مجموعه ای مشخص، مستند و قابل پیگیری از تصمیمات اجرایی بود. پیام محوری این ارائه نیز روشن بود: بخش خصوصی بیش از آنکه از دولت منابع و تسهیلات تازه بخواهد، خواهان برداشته شدن موانعی است که خود مقررات، آیین نامه ها و فرآیندهای طولانی بر سر راه تولید و تجارت ایجاد کرده اند.

فعال سازی بازارچه های مرزی دو گذرگاه مرزی جلفا و نوردوز و فراهم شدن امکان استفاده مرزنشینان استان از مزایای این نوع تجارت

نخستین محور مورد تأکید بنابیان، بازگرداندن یک ظرفیت فراموش شده به اقتصاد مرزی استان بود. او با اشاره به موقعیت آذربایجان شرقی و ظرفیت دو گذرگاه جلفا و نوردوز، احیای بازارچه های مرزی را فرصتی برای جان گرفتن دوباره مبادلات مرزی، افزایش سهم مرزنشینان از منافع تجارت و توسعه ارتباط اقتصادی با کشورهای همجوار دانست. نائب رئیس اتاق بازرگانی تبریز نیز در این نشست با اشاره به ظرفیت بازارچه های مرزی جلفا و نوردوز، خواستار اصلاح آیین نامه ی ساماندهی مبادلات در بازارچه های غیررسمی موقت مرزی و قرار گرفتن آذربایجان شرقی در فهرست استان های مشمول تجارت پپله وری شد و گفت: فعال شدن تجارت پپله وری می تواند ضمن بهره مندی مرزنشینان، به رونق تجارت مرزی و توسعه ی مبادلات با کشورهای همجوار کمک کند.

وی پیشنهادها و مطالبات بخش خصوصی از وزارت صنعت، معدن و تجارت، را تشریح کرد و افزود: تجارت پپله وری در گذشته در آذربایجان شرقی فعال بود، اما با فعال شدن منطقه ی آزاد ارس و سوق یافتن تعاونی های مرزنشینان به استفاده از سهمیه های مربوط به واردات کالا از منطقه آزاد، به جای تجارت مستقیم با کشورهای مقابل از جمله نخجوان و ارمنستان، این تجارت به مرور کمرنگ شد.

وی ادامه داد: با اصلاح آیین نامه ی ساماندهی مبادلات در بازارچه های غیررسمی موقت مرزی، چند استان مشمول تجارت پپله وری شدند، اما آذربایجان شرقی از تجارت پپله وری حذف شد.

بنابیان ادامه داد: با توجه به مزایای فعال شدن بازارچه های مرزی برای مرزنشینان و ظرفیت بازارچه های مرزی، پیشنهاد می شود، بازارچه های مرزی دو گذرگاه جلفا و نوردوز فعال و در این زمینه با کشورهای مقابل نیز رایزنی های لازم انجام شود.

طرح مشکل

با اصلاح آیین نامه ساماندهی مبادله در بازارچه های غیررسمی موقت مرزی مصوب سال ۱۳۹۶، تنها تعدادی از استان های کشور مشمول تجارت پپله وری شدند و آذربایجان شرقی از فهرست استان های مشمول خارج شد.

این حال، است که استان از ظرفیت دو گذرگاه مهم مرزی جلفا و نوردوز و امکان توسعه مبادلات با کشورهای همجوار برخوردار است.

پیشنهاد اجرایی

ناتاجحه ها، مازده ده گذرگاه جلفا و نوردوز، فعال شده و این ها، لازم با کشه ها، مقابا . انجام گبد

تمدید تفویض اختیارات استانداران برای واردات کالاهای اساسی بدون انتقال ارز و بدون ثبت سفارش

بنابراین با اشاره به تجربه تفویض اختیار واردات کالاهای اساسی به استانداران، استمرار این سیاست را برای تأمین پایدار کالاهای مورد نیاز کشور ضروری دانست.

طرح مشکل

در شرایطی که محدودیت های تجارت خارجی و دشواری تأمین ارز می تواند موجودی کالاهای اساسی را تحت تأثیر قرار دهد، بازگشت کامل فرآیند واردات به سازوکارهای متمرکز و زمان بر می تواند سرعت تأمین کالا را کاهش دهد.
خواسته

پیشنهاد اجرایی

مصبوبه تفویض، اختیار، به استانداران، واردات کالاهای اساسی، مصوبه تصویب نامه ابلاغ، د، تاریخ ۱۴۰۴، د، مدت ده سال، دنگ تمدید شود

درخواست

تمدید تفویض اختیار واردات کالاهای اساسی به مدت ۲ سال (تمدید تصویب نامه ۱۴۵۴۲۲/ت۶۵۰۰۶ هـ مورخ ۱۴۰۴/۹/۱)

با عنایت به اثربخشی مصوبه تفویض اختیار به استانداران برای واردات کالاهای اساسی در راستای اطمینان از موجودی پایدار کالاهای اساسی، مصوبه تفویض اختیار به استانداران برای واردات بدون انتقال ارز و بدون ثبت سفارش به مدت دو سال تمدید شود.

دستگاه های اصلی: وزارت صمت - به عنوان وزارتخانه تخصصی جهت طرح در هیئت محترم وزیران و شعام

تفویض اختیار واردات مواد اولیه و ماشین آلات با ثبت آماری و بدون انتقال ارز به استانداران

بنابراین با اشاره به ضرورت تأمین مواد اولیه، تجهیزات و ماشین آلات بخش تولید و کالاهای اساسی، اظهار کرد: لازم است سازوکار قانونی برای تهاثر و واردات بدون ثبت سفارش از محل کوتاژهای صادراتی ایجاد شود.

نائب رئیس اتاق بازرگانی تبریز افزود: واردات کالاهای اساسی، ماشین آلات و مواد اولیه ی واحدهای تولیدی باید مطابق مصوبه ی زمان اضطرار شورای عالی امنیت ملی اجرایی شود و بخشنامه یا دستورالعمل مربوطه توسط وزارت صمت و بانک مرکزی تدوین، تصویب و ابلاغ شود.

طرح مشکل

تولیدکنندگان برای ادامه فعالیت خود به تأمین مستمر مواد اولیه، قطعات و ماشین آلات نیاز دارند. طولانی شدن فرآیندهای وارداتی و تأمین ارز می تواند باعث کاهش ظرفیت تولید یا توقف خطوط تولید شود.

درخواست

تفویض اختیار واردات مواد اولیه و ماشین آلات با ثبت آماری و بدون انتقال ارز به استانداردها به مدت ۲ سال

در راستای تأمین پایدار مواد اولیه و ماشین آلات بخش تولید و اطمینان از موجودی پایدار آن، واردات بدون انتقال ارز مواد اولیه و ماشین آلات همچون واردات کالاهای اساسی (مشابه تصویب نامه ۱۴۵۴۲۲/ت۶۵۰۰۶ مورخ ۱۴۰۴/۹/۱ هیئت وزیران)؛ به مدت ۲ سال به استانداردها تفویض اختیار شود.

۲

دستگاه‌های اصلی: وزارت صمت - به عنوان وزارتخانه تخصصی جهت طرح در هیئت محترم وزیران و شعام

ایجاد امکان قانونی واردات کالاهای اساسی، ماشین آلات و مواد اولیه واحدهای تولیدی از طریق تهاتر و از محل کوتاژهای صادراتی

بنابراین یکی دیگر از راهکارهای تأمین مواد اولیه، تجهیزات، ماشین آلات و کالاهای اساسی را استفاده از ظرفیت تهاتر و کوتاژهای صادراتی عنوان کرد.

طرح مشکل

محدودیت منابع ارزی و تشریفات ثبت سفارش، امکان استفاده سریع و مؤثر از درآمدهای حاصل از صادرات برای تأمین نیازهای تولید را محدود کرده است.

پیشنهاد اجرایی

واردات از طریق تهاتر، خارج از تشریفات معمول ثبت سفارش و مطابق مصوبات شرایط اضطرار اجرایی شود و وزارت صمت با همکاری بانک مرکزی، بخشنامه یا دستورالعمل مربوط به آن را تدوین، تصویب و ابلاغ کند.

امکان استفاده گسترده تر شرکت های تولیدی از ارز حاصل از صادرات خود برای تأمین نیازهای تولید

بنابراین با اشاره به محدود شدن ارقام و تعرفه های قابل استفاده برای واحدهای تولیدی در واردات از محل صادرات، گفت: اخیراً در سامانه ی جامع تجارت، فهرست کالاهایی که تولیدکنندگان می توانند از محل صادرات خود وارد کننده کاهش یافته که این موضوع مشکلاتی را در تأمین ماشین آلات و مواد اولیه ایجاد کرده است. وی پیشنهاد کرد: واردات از محل صادرات خود برای شرکت های تولیدی به منظور تأمین ماشین آلات و مواد اولیه، بدون رعایت محدودیت های مربوط به بهینه سازی مصارف ارزی و سهمیه ی ارزی مجاز شود.

طرح مشکل

فهرست کالاهایی که تولیدکنندگان می توانند از محل صادرات خود وارد کنند، در سامانه جامع تجارت کاهش یافته است. این محدودیت، تأمین ماشین آلات و مواد اولیه مورد نیاز شرکت های تولیدی را با مشکل مواجه کرده است.

پیشنهاد اجرایی

واردات ماشین آلات و مواد اولیه توسط شرکت های تولیدی از محل صادرات خود، بدون الزام به رعایت محدودیت های مربوط به بهینه سازی مصارف ارزی و سهمیه ارزی مجاز شود

مشکل

محدود شدن ارقام کالاها و تعرفه ها برای واحدهای تولیدی در واردات از محل صادرات

براً در سامانه جامع تجارت، فهرست کالاهایی که تولیدکنندگان می توانند از محل صادرات خود، وارد کنند، به صورت قابل توجهی کاهش یافته است که این امر موجب ایجاد مشکل در تأمین ماشین آلات و مواد اولیه شده است.

واردات از محل صادرات خود، برای شرکت های تولیدی (جهت واردات ماشین آلات و مواد اولیه) بدون رعایت بهینه سازی مصارف ارزی و سهمیه ارزی مجاز گردد.

تعیین یک سقف زمانی مشخص برای تعیین تکلیف درخواست های تخصیص ارز

یکی دیگر از مسائل مطرح شده از سوی نایب رئیس اتاق بازرگانی تبریز، طولانی شدن فرآیند تخصیص ارز بود.

طرح مشکل

در شرایط فعلی، فرآیند تخصیص ارز در برخی موارد حدود یک سال و حتی بیشتر طول می کشد. چنین فاصله زمانی طولانی، برنامه ریزی تولید و واردات را مختل کرده و هزینه و

پیشنهاد اجرایی

حداکثر مهلت تخصیص ارز سه ماه تعیین شود و چنانچه بانک مرکزی طی این مدت امکان تخصیص ارز را نداشته باشد، متقاضی مجاز باشد ثبت سفارش خود را از طریق واردات بده، انتقال، یا عملیات، کند.

درخواست

تعریف محدوده زمانی ۳ ماهه برای تخصیص ارز و اجازه واردات بدون انتقال ارز، در صورت عدم امکان تخصیص

با توجه به اطاله زمان تخصیص در شرایط فعلی به حدود یک سال و بیشتر؛ پیشنهاد می گردد چنانچه در طی ۳ ماه، تخصیص ارزی از سوی بانک مرکزی صورت نگیرد، متقاضی قادر به عملیاتی نمودن ثبت سفارش بدون انتقال ارز باشد.

۵

دستگاه های اصلی: وزارت صنعت، معدن و تجارت - بانک مرکزی

۵

محدودیت خدمات بانکی ناشی از عدم رفع تعهد ارزی وارداتی صرفاً برای مبالغ بالای ۱۰۰ هزار دلار اعمال شود

نائب رئیس اتاق بازرگانی تبریز، در ادامه تشریح مشکلات فعالان اقتصادی، خواستار بازنگری در نحوه اعمال محدودیت های بانکی برای واردکنندگانی شد که موفق به رفع تعهد ارزی خود نشده اند.

وی با اشاره به اینکه اعمال یکسان محدودیت های بانکی بدون توجه به میزان تعهد ارزی می تواند فعالیت جاری بنگاه ها را با مشکل مواجه کند، گفت: محروم کردن فعال اقتصادی از خدمات بانکی در پرونده هایی با مبالغ محدود، ممکن است تبعاتی فراتر از اصل تعهد ایجاد کرده و حتی فرآیند تولید، تأمین و تجارت بنگاه را مختل کند.

بنابراین پیشنهاد کرد: محدودیت خدمات بانکی ناشی از عدم رفع تعهد ارزی وارداتی صرفاً برای تعهدات بالاتر از ۱۰۰ هزار دلار اعمال شود و پرونده های با مبالغ کمتر مشمول این محدودیت نشوند.

طرح مشکل

اعمال محدودیت خدمات بانکی در پرونده های عدم رفع تعهد ارزی وارداتی، بدون توجه کافی به رقم تعهد، می تواند بنگاه ها و فعالان اقتصادی را حتی در پرونده های با مبالغ محدود با اختلال جدی در فعالیت های جاری مواجه کند.

پیشنهاد اجرایی

با توجه به عضویت مؤثر سازمان توسعه تجارت در کارگروه بازگشت ارز، این پیشنهاد در نخستین جلسه کارگروه مطرح و برای تصویب پیگیری شود.

عملیاتی شدن فوری مصوبه مصالحه ریالی

بنابراین با اشاره به مصوبه ی مصالحه ی ریالی برای رفع تعهدات ارزی سال های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۰، اظهار کرد: حدود یک ماه از تصویب امکان مصالحه ریالی برای رفع تعهد ارزی این سال ها گذشته، اما تاکنون زیرساخت لازم برای انجام مصالحه در درگاه مربوطه ایجاد نشده است.

وی افزود: این مسئله مشکلاتی را برای واحدهای تولیدی و بازرگانان ایجاد کرده و لازم است تکمیل زیرساخت های مربوطه با سرعت بیشتری انجام شود.

طرح مشکل

با وجود گذشت حدود یک ماه از تصویب امکان مصالحه ریالی برای رفع تعهدات ارزی سال های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۰، زیرساخت لازم در درگاه مربوطه هنوز ایجاد نشده و در نتیجه فعالان اقتصادی عملاً امکان استفاده از ظرفیت مصوبه را ندارند. این تأخیر مشکلاتی را برای واحدهای تولیدی و بازرگانی ایجاد کرده است.

پیشنهاد اجرایی

وزارت صمت تکمیل زیرساخت فنی و احداث درگاه مصالحه ریالی را در اولویت قرار داده و امکان استفاده واحدهای مشمول از مصوبه را در کوتاه ترین زمان ممکن فراهم کند.

درخواست

تسریع در تکمیل زیرساخت مرتبط در درگاه مصالحه ریالی

با عنایت به اینکه حدود یک ماه از زمان تصویب امکان مصالحه ریالی برای رفع تعهد ارزی سال های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۰ مصوب شده است اما تاکنون زیرساخت لازم در این درگاه برای انجام مصالحه ایجاد نشده است این مسئله باعث بروز مشکلات برای واحدهای تولیدی و بازرگانی شده است.

۷

دستگاه های اصلی: وزارت صمت

۷

ایجاد سازوکاری جذاب و عملیاتی برای خرید ارز حاصل از صادرات

نائب رئیس اتاق بازرگانی تبریز، عدم تداوم خرید نقدی ارز حاصل از صادرات با نرخ سنا توسط بانک های عامل را یکی از موانع بازگشت ارز صادراتی عنوان کرد. وی با اشاره به مشکل عدم تداوم خرید نقدی ارز حاصل از صادرات با نرخ سنا در بانک های عامل، بیان کرد: سیاست اولیه ی بانک مرکزی برای خرید ارز صادراتی با نرخ سنا که به نرخ بازار آزاد نزدیک بود، با استقبال صادرکنندگان مواجه شد، اما پس از وقفه ی ناشی از جنگ و اختلال سامانه ها، بانک مرکزی از ۲۵ تیرماه دستور توقف این روش و خرید توافقی توسط ۱۱ بانک عامل را صادر کرد.

وی ادامه داد: بانک ها به دلیل محدودیت منابع ریالی و نبود مصرف برای ارز، تمایلی به خرید ارز ندارند. دستورالعمل اخیر بانک ملی با نرخ حدود ۱۶۰ هزار تومان که حدود ۳۰ هزار تومان پایین تر از نرخ بازار آزاد است نیز با استقبال صادرکنندگان مواجه نشده است، ادامه این وضعیت می تواند موجب اختلال در بازگشت ارز حاصل از صادرات و در نهایت کاهش صادرات، تولید و اشتغال شود.

بنابراین تصریح کرد: با توجه به یکسان سازی نرخ ارز، سازوکار لازم برای خرید ارز با نرخ سنا توسط بانک مرکزی و سازمان توسعه ی تجارت فراهم شود تا بازگشت ارز حاصل از صادرات تسهیل و صادرات توسعه یابد.

طرح مشکل

سیاست اولیه بانک مرکزی برای خرید ارز صادراتی با نرخ سنا که به نرخ بازار آزاد نزدیک بود، با استقبال صادرکنندگان مواجه شد؛ اما پس از وقفه ناشی از جنگ و اختلال سامانه ها، این روش از ۲۵ تیرماه متوقف و خرید توافقی ارز به ۱۱ بانک عامل واگذار شد. بانک ها به دلیل محدودیت منابع ریالی و نبود مصرف کافی برای ارز، تمایل چندانی به خرید ندارند. همچنین نرخ حدود ۱۶۰ هزار تومانی اعلام شده در دستورالعمل بانک ملی، حدود ۳۰ هزار تومان کمتر از نرخ بازار آزاد عنوان شده و مورد استقبال صادرکنندگان قرار نگرفته است. تداوم این وضعیت می تواند فرآیند بازگشت ارز را مختل و در نهایت به کاهش صادرات، تولید و اشتغال منجر شود.

پیشنهاد اجرایی

با توجه به یکسان سازی نرخ ارز، بانک مرکزی با همکاری سازمان توسعه تجارت سازوکار خرید ارز صادراتی با نرخ سنا را مجدداً فراهم کند تا بازگشت ارز حاصل از صادرات تسهیل شود

مشکل

عدم تداوم خرید نقدی ارز حاصل از صادرات با نرخ سنا در بانکهای عامل

ت اولیه بانک مرکزی مبنی بر خرید ارز صادراتی با نرخ سنا (نزدیک به بازار آزاد) با استقبال صادرکنندگان مواجه شد، اما پس از وقفه ناشی از جنگ و اختلال نه ها، بانک مرکزی از ۲۵ تیرماه دستور توقف این روش و خرید توافقی توسط ۱۱ بانک عامل را صادر کرد. بانک ها به دلیل محدودیت منابع ریالی و نبود مصرف برای تمایلی به خرید ندارند. دستورالعمل اخیر بانک ملی با نرخ حدود ۱۶۰ هزار تومان (تقریباً ۳۰ هزار تومان پایین تر از بازار آزاد) نیز با استقبال صادرکنندگان مواجه و این امر موجب اختلال در بازگشت ارز، کاهش صادرات، تولید و اشتغال خواهد شد.

با عنایت به یکسان سازی نرخ ارز پیشنهاد می شود سازوکار لازم جهت خرید ارز با نرخ سنا توسط بانک مرکزی و سازمان توسعه تجارت فراهم شود که نتیجه آن، توسعه صادرات و تسهیل بازگشت ارز حاصل از صادرات خواهد بود.

دستگاه اصلی: بانک مرکزی - دستگاه موثر در تصویب پیشنهاد: سازمان توسعه تجارت (وزارت صمت)

واگذاری اختیار افزایش مهلت ایفای تعهدات ارزی وارداتی به استان آذربایجان شرقی

بنابراین با اشاره به ساختار اقتصادی آذربایجان شرقی و سهم قابل توجه بخش خصوصی، خواستار اجرای پایلوت تفویض اختیار در حوزه تعهدات ارزی وارداتی شد.

طرح مشکل

رسیدگی متمرکز به درخواست های افزایش مهلت ایفای تعهدات ارزی وارداتی می تواند فرآیند تصمیم گیری را طولانی کند؛ در حالی که دستگاه های اجرایی استان شناخت نزدیک تری از وضعیت واقعی واحدهای تولیدی و بازرگانی دارند.

پیشنهاد اجرایی

اختیارات کمیته تمدید مهلت واردات - کمیته ماده ۳ سابق - به صورت پایلوت به آذربایجان شرقی واگذار شود و در صورت موفقیت این تجربه، سازوکار مذکور به سایر استان های کشور تعمیم یابد.

تسهیل امکان ویرایش ثبت سفارش برای فعالان اقتصاد

وی همچنین خواستار تفویض اختیار به آذربایجان شرقی به صورت پایلوت برای افزایش مهلت ایفای تعهدات ارزی وارداتی شد و گفت: با توجه به سهم غالب بخش خصوصی در اقتصاد استان و اشراف دستگاه های دولتی و ادارات کل استانی بر فعالیت واحدهای تولیدی و بازرگانی، این اختیار می تواند ابتدا به صورت آزمایشی به استان واگذار شود. وی افزود: پیشنهاد می شود اختیار افزایش مهلت ایفای تعهدات ارزی وارداتی به صورت پایلوت به آذربایجان شرقی داده شود و در صورت موفقیت، این سازوکار در سراسر کشور اجرا شود.

طرح مشکل

بنابیان با اشاره به چالش های موجود در فرآیند ثبت سفارش و تخصیص ارز گفت: طولانی شدن فرآیند تخصیص ارز، مهلت شش تا ۹ ماهه واردات، محدودیت های ناشی از شرایط جنگ و همچنین تغییر نیاز واحدهای تولیدی موجب می شود مشخصات و شرایط ثبت سفارش اولیه در طول زمان نیازمند اصلاح و به روزرسانی باشد.

وی افزود: در چنین شرایطی، ایجاد محدودیت در امکان ویرایش ثبت سفارش می تواند فرآیند تأمین مواد اولیه مورد نیاز واحدهای تولیدی را با مشکل مواجه کرده و فعالیت بازرگانان و فعالان اقتصادی را مختل کند؛ از این رو ضروری است سازوکاری منعطف و متناسب با واقعیت های تجارت و تولید برای اصلاح ثبت سفارش ها در نظر گرفته شود.

پیشنهاد اجرایی

وزارت صمت امکان ویرایش ثبت سفارش، به ویژه برای مواد اولیه مورد نیاز واحدهای تولیدی و بازرگانان، با فرآیند سریع تر منعطف تر فراهم کند

درخواست

تسهیل ویرایش ثبت سفارش

توجه به زمان بر بودن تخصیص ارز، مهلت ۶ تا ۹ ماهه واردات و محدودیت های زمان جنگ و تغییر شرایط بازار و نیاز واحدهای تولیدی، ویرایش ثبت سفارش، امری اجتناب ناپذیر است.

امکان و تسهیل ویرایش ثبت سفارش برای مواد اولیه مورد نیاز واحدهای تولیدی و بازرگانان

۱۰

دستگاه های اصلی: وزارت صنعت، معدن و تجارت

۱۱

تفویض اختیار به استان (به صورت پایلوت) در خصوص افزایش مهلت ایفای تعهدات وارداتی

وی همچنین درباره ی تمدید مهلت رفع تعهدات وارداتی، اظهار کرد: با وجود تمدید ۱۸۰ روزه ی رفع تعهدات، به دلیل عادی نشدن شرایط، این مدت برای سررسیدهای اوایل سال ۱۴۰۵ کافی نیست.

وی پیشنهاد کرد: مهلت واردات برای رفع تعهد ارزی حداقل به مدت شش ماه پس از عادی شدن شرایط تمدید شود.

طرح مشکل

اگرچه مهلت رفع تعهدات وارداتی برای سررسیدهای ۹ اسفند ۱۴۰۴ تا ۹ شهریور ۱۴۰۵ به مدت ۱۸۰ روز تمدید شده، اما به دلیل عادی نشدن شرایط، این فرصت برای پرونده هایی که سررسید آنها در ماه های ابتدایی سال ۱۴۰۵ بوده کافی نیست.

پیشنهاد اجرایی

مهلت واردات با رفع تعهدات، حداقل تا شش ماه پس از عادی شدن شرایط تمدید شود.

مشکل

عدم بهره‌مندی تمام واردکنندگان از تصویب‌نامه هیئت وزیران (۱۷۷۸۲/هـ/ت ۶۵۸۶۹-تاریخ ۱۴۰۵/۰۵/۱۸)

یرغم تمدید مهلت ۱۸۰ روزه رفع تعهدات وارداتی برای سررسیدهای ۹ اسفند ۱۴۰۴ تا ۹ شهریور ۱۴۰۵، به دلیل عادی نشدن شرایط، مدت زمان فوق برای سررسیدهای اوایل ۱۴۰۵ کافی نمی باشد.

تمدید مهلت واردات جهت رفع تعهد ارزی، به حداقل ۶ ماه پس از عادی شدن شرایط

صدور مجوز برای تقویت سریع ناوگان حمل و نقل بین المللی مستقر در آذربایجان شرقی

بنابراین با اشاره به شرایط جنگی و محدودیت های حمل و نقل دریایی، نوسازی و افزایش ظرفیت ناوگان حمل و نقل زمینی را یکی از الزامات استمرار تجارت کشور عنوان کرد.

طرح مشکل

مشکلات بنادر جنوبی و ضرورت استفاده بیشتر از مبادی ورودی زمینی، نیاز کشور به ظرفیت گسترده تری از حمل و نقل جاده ای را افزایش داده است. آذربایجان شرقی نیز به دلیل موقعیت جغرافیایی، حضور شرکت های حمل و نقل بین المللی و وجود واحدهای بزرگ تولیدی، می تواند در این حوزه نقش مهمی ایفا کند. برآورد مرکز پژوهش های اتاق بازرگانی تبریز نشان می دهد جایگزینی حمل و نقل دریایی بنادر جنوب با حمل و نقل جاده ای، در سناریوی مطرح شده، به حدود ۱۴۳ هزار دستگاه کشنده نیاز دارد. در محاسبات ارائه شده در گزارش، حجم تجارت بنادر جنوبی ۸۲.۸۴ میلیون تن در نظر گرفته شده و با فرض ظرفیت ۲۴ تن بار در هر سفر و ۲۴ سفر سالانه برای هر کشنده، نیاز به ۱۴۳ هزار و ۸۱۹ کشنده برآورد شده است.

پیشنهاد اجرایی

مجاز واردات بدون انتقال ارز ۳ هزار دستگاه کشنده برای استان صادر شود. همچنین در سند پیشنهادی اتاق بازرگانی تبریز، واردات یک هزار دستگاه یخچال مجزا از یدک کش برای حمل مواد غذایی و کالاهای فسادپذیر نیز در کنار ۳ هزار کشنده درخواسته شده است.

قرار گرفتن نوسازی ناوگان فرسوده حمل و نقل عمومی باری و کامیون های کشنده در اولویت سیاست های تجاری و ارزی کشور و استفاده از ظرفیت صرفه جویی ارزی ناشی از کاهش مصرف سوخت برای تأمین ناوگان جدید

بنابراین در ادامه، نوسازی ناوگان حمل و نقل را صرفاً یک مطالبه مربوط به حمل و نقل ندانست و بر آثار مستقیم آن بر مصرف سوخت و منابع ارزی کشور تأکید کرد. وی با استناد به بررسی های انجام شده درباره ساختار سنی ناوگان گفت بخش قابل توجهی از وسایل نقلیه باری و کامیون های کشنده کشور بیش از ۱۵ سال عمر دارند و همین فرسودگی، مصرف گازوئیل را به طور محسوسی افزایش داده است. از این منظر، نوسازی ناوگان می تواند همزمان دو هدف را دنبال کند؛ افزایش بهره وری حمل و نقل و جلوگیری از خروج ارز برای تأمین سوخت.

وی در تشریح راهکار تأمین مالی نوسازی ناوگان، به ظرفیت اقتصادی ناشی از کاهش مصرف سوخت اشاره کرد و پیشنهاد داد صرفه جویی ارزی حاصل از جایگزینی کشنده های فرسوده، به چرخه نوسازی ناوگان بازگردد. برآوردهای ارائه شده نشان می دهد در صورت پیمایش سالانه ۶۰ تا ۷۰ هزار کیلومتر، نوسازی هر کشنده فرسوده می تواند مصرف گازوئیل آن را به شکل قابل توجهی کاهش دهد و از محل همین کاهش مصرف، منابع ارزی قابل توجهی ایجاد کند.

طرح مشکل

ناوگان فرسوده، سوخت بسیار بیشتری نسبت به ناوگان جدید مصرف می کند. در محاسبات ارائه شده، مصرف کامیون های زیر ۱۵ سال به طور متوسط حدود ۳۰ لیتر در ۱۰۰ کیلومتر و مصرف ناوگان بالای ۱۵ سال حدود ۷۵ لیتر در ۱۰۰ کیلومتر در نظر گرفته شده است. بر همین مبنا، مصرف روزانه ناوگان بالای ۱۵ سال حدود ۱۴۰۷۶ میلیون لیتر و مصرف سالانه آن حدود ۵ هزار و ۳۸۷ میلیون لیتر برآورد شده است؛ در حالی که با نوسازی این ناوگان، مصرف سالانه می تواند به حدود ۲ هزار و ۱۴۸ میلیون لیتر کاهش یابد. به این ترتیب، ظرفیت صرفه جویی ناشی از نوسازی ناوگان فرسوده حدود ۳ هزار و ۲۳۸ میلیون لیتر گازوئیل در سال برآورد شده که با فرض قیمت ۱.۱۱ دلار برای هر لیتر گازوئیل، ارزشی در حدود ۳ میلیارد و ۵۹۴ میلیون دلار دارد.

پیشنهاد اجرایی

هزینه خرید کشنده جدید، یکی از موانع اصلی نوسازی ناوگان است؛ در حالی که ادامه فعالیت کشنده های فرسوده نیز به معنای تداوم مصرف بالای گازوئیل و از دست رفتن منابع ارزی کشور است. بنابراین، بدون ایجاد یک حلقه اقتصادی میان «صرفه جویی سوخت» و «تأمین مالی نوسازی»، روند جایگزینی ناوگان فرسوده با سرعت مورد نیاز انجام نخواهد شد.

در محاسبات ارائه شده، مصرف سالانه ناوگان فرسوده در سناریوی نوسازی حدود یک میلیارد و ۶۷۶ میلیون لیتر کاهش می یابد که ارزش ارزی این صرفه جویی حدود یک میلیارد و ۴۷۹ میلیون دلار برآورد شده است. سازوکاری طراحی شود تا بخشی از منابع ارزی حاصل از صرفه جویی در مصرف گازوئیل، به نوسازی ناوگان اختصاص یابد؛ به گونه ای که نوسازی ناوگان به جای تحمیل یک هزینه صرف، به عنوان سرمایه گذاری برای کاهش مصرف سوخت، صرفه جویی ارزی و افزایش بهره وری شبکه حمل و نقل کشور دیده شود.

از طرح مسئله تا پیگیری در سطح ملی

مجموع پیشنهادهای مطرح شده از سوی نایب رئیس اتاق بازرگانی تبریز نشان می دهد محور اصلی مطالبات بخش خصوصی آذربایجان شرقی، کاهش مداخلات و محدودیت های غیرضروری در تجارت خارجی و ایجاد انعطاف بیشتر در مقررات است.

از احیای تجارت پبله وری و فعال شدن بازارچه های مرزی جلفا و نوردوز گرفته تا تفویض اختیار واردات به استانداران، ایجاد سازوکار تهاتر، آزادسازی واردات از محل صادرات خود، تعیین سقف زمانی برای تخصیص ارز، اصلاح سازوکار بازگشت ارز صادراتی، تسهیل ویرایش ثبت سفارش و افزایش مهلت تعهدات ارزی، یک محور مشترک در همه این پیشنهادهای دیده می شود: کاهش زمان و هزینه تجارت و انتقال بخشی از تصمیم گیری ها از فرآیندهای متمرکز و طولانی به سازوکارهای سریع تر و اجرایی تر.

از نگاه بخش خصوصی، شرایط ویژه تجارت خارجی کشور ایجاب می کند که مقررات نیز متناسب با این شرایط انعطاف پذیر شود. استمرار فرآیندهای طولانی تخصیص ارز، محدودیت در واردات مواد اولیه و ماشین آلات، مشکلات بازگشت ارز و دشواری اصلاح ثبت سفارش می تواند مستقیماً تولید و صادرات را تحت تأثیر قرار دهد.

بر همین اساس، مطالبه اصلی بخش خصوصی آذربایجان شرقی از دولت و وزارت صمت، نه دریافت منابع مالی جدید، بلکه اصلاح آیین نامه ها، رفع موانع اجرایی، تسهیل فرآیندهای تجارت خارجی و ایجاد امکان تصمیم گیری سریع تر برای فعالان اقتصادی است؛ اصلاحاتی که از دید فعالان بخش خصوصی می تواند ظرفیت بنگاه ها را برای توسعه تولید، صادرات و اشتغال فعال کند.

طرح این مطالبات در یکصد و بیست و ششمین نشست شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان و ارائه مستقیم آن به رئیس سازمان توسعه تجارت، گام بعدی اتاق بازرگانی تبریز در مسیر تبدیل مطالبه گری به پیگیری اجرایی بود. مقرر شدن ارسال گزارش به همراه صورت جلسه نشست به سازمان توسعه تجارت نیز این امکان را فراهم می کند که پیشنهادهای مطرح شده، از سطح گفت وگوهای استانی فراتر رفته و در فرآیندهای تصمیم سازی و سیاست گذاری ملی مورد بررسی قرار گیرند.

در پایان نشست، دهقان دهنوی به محورهای مطرح شده و پیشنهادهای ارائه شده پاسخ داد و مقرر شد گزارش جامع اتاق بازرگانی تبریز، به همراه صورت جلسه رسمی یکصد و بیست و ششمین نشست شورای گفتگو، برای بررسی و پیگیری به سازمان توسعه تجارت ایران ارسال شود؛ تا مسائلی که از متن فعالیت بنگاه های اقتصادی آذربایجان شرقی استخراج شده اند، مسدود یا از من گفت وگو، استان، نه فآیند تصمیم گیری، سیاست گذاری، در سطح ملی، با کنند

پیشنهاد

فعال شدن بازارچه های مرزی در استان آذربایجان شرقی

ت پبله وری قبلاً در استان، فعال بود.

ال شدن منطقه آزاد ارس و سوق یافتن تعاونی های مرزنیسان به استفاده از سهمیه های مربوطه جهت واردات کالا از منطقه آزاد به جای تجارت مستقیم با کشورهای مقابل توان و ارمنستان، تجارت پبله وری به مرور، کم رنگ شد.

صلاح آیین نامه ساماندهی مبادله در بازارچه های غیررسمی موقت مرزی (مصوب ۱۳۹۶)، تنها چند استان مشمول تجارت پبله وری شدند و استان آذربایجان شرقی از تجارت رزی، حذف شد.

بازارچه های مرزی ۲ گذرگاه مرزی استان (جلفا و نوردوز) فعال گردیده و ریزنی با کشورهای مقابل، انجام شود.

تعریف بازارچه مرزی بر اساس ماده ۴ قانون ساماندهی مبادلات مرزی:

بازارچه مرزی معوطه ای معصور واقع در نقاط مرزی است که مطابق با استانداردهای تعیین شده توسط دولت، به صورت مستقل یا در قالب تفاهم نامه منعقد شده بین جمهوری اسلامی ایران و کشورهای همجوار تأسیس می شود و در آنجا با حضور نماینده گمرک، تشریفات ترخیص کالای مجاز برای مبادلات مرزی صورت می گیرد. مرزنیسان می تواند کالاها و محصولات مجاز را با رعایت مواد این قانون در بازارچه های مشترک مرزی استان مبادله نمایند.

درخواست

تصویب سازوکار قانونی برای تهاتر (بدون ثبت سفارش از محل کوتاژهای صادراتی) جهت واردات کالاهای اساسی، ماشین آلات و مواد اولیه واحدهای تولیدی

در راستای تامین پایدار مواد اولیه، تجهیزات و ماشین آلات بخش تولید و کالاهای اساسی و اطمینان از موجودی پایدار آن، واردات (با تهاتر خارج از تشریفات ثبت سفارش)، مطابق مصوبه زمان اضطرار شُعام اجرایی شود. (بخشنامه یا دستورالعمل مربوطه توسط وزارت صمت و بانک مرکزی تدوین، تصویب و ابلاغ شود)

۳

دستگاه های اصلی: وزارت صمت - به عنوان وزارتخانه تخصصی به همراه بانک مرکزی جهت طرح در هیئت محترم وزیران

درخواست

منحصر شدن اعمال محدودیت خدمات بانکی در عدم رفع تعهد ارزی واردات برای ارقام بالای یکصد هزار دلار

با توجه به اینکه سازمان توسعه تجارت ایران به عنوان عضو موثر در کارگروه بازگشت ارز، حضور دارد؛ پیشنهاد می شود این سازمان، موضوع را در اولین جلسه کارگروه، مطرح و مصوب نماید.

۶

دستگاه های اصلی: وزارت صنعت، معدن و تجارت - با عنایت به اینکه در کارگروه بازگشت ارز حاصل از صادرات، عضو موثر است.

تفویض اختیار به استان (به صورت پایلوت) در خصوص افزایش مهلت ایفای تعهدات ارزی وارداتی

جه به سهم غالب بخش خصوصی در اقتصاد استان و اشرافیت سازمان‌های دولتی و ادارات کل استانی به فعالیت واحدهای تولیدی و بازرگانی، تفویض اختیار مذکور، درخواست می شود.

تفویض اختیار افزایش مهلت ایفای تعهدات ارزی وارداتی (اختیارات کمیته تمدید مهلت واردات، کمیته ماده ۳ سابق) به صورت پایلوت به استان آذربایجان شرقی داده شود و در صورت توفیق در اجرا به صورت سراسری اجرا شود.

دستگاه‌های اصلی: وزارت صمت - به عنوان وزارتخانه تخصصی

۹

صدور مجوز واردات بدون انتقال ارز ۳۰۰۰ دستگاه کشنده و ۱۰۰۰ دستگاه یخچال مجزا از یدک کش به استان

با توجه به مشکلات بنادر جنوبی و جایگزینی مبادی ورودی زمینی جهت انتقال کالا به کشور و از طرفی، قطب بودن استان و وجود شرکت‌های حمل و نقل بین‌المللی و واحدهای تولیدی بزرگ، درخواست صدور مجوز واردات بدون انتقال ارز برای ۳۰۰۰ دستگاه کشنده و ۱۰۰۰ دستگاه یخچال مجزا از یدک کش (مختص مواد غذایی و فساد پذیر) برای استان، مورد تقاضاست.

مطابق برآورد مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی تبریز، جایگزینی بنادر جنوبی با مبادی ورودی زمینی کشور، مستلزم تامین حدوداً ۱۴۳ هزار کشنده است.

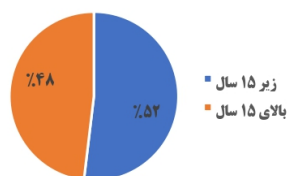
دستگاه‌های اصلی: وزارت صنعت، معدن و تجارت

۱۲

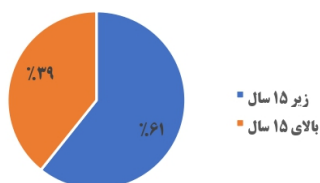
۱۳

نوسازی ناوگان؛ صرفه جویی ارزی

وسایل نقلیه عمومی باری

کامیون کشنده

۱۵

نوسازی ناوگان؛ صرفه جویی ارزی	تعداد (دستگاه)	مصرف گازوئیل در ۱۰۰ کیلومتر	مصرف گازوئیل با فرض ۶۰-۷۰ هزار کیلومتر پیمایش در سال (میلیون لیتر)	مصرف سالانه با کاهشی مصرف سالانه (میلیون لیتر)	ارز سیو شده (قیمت گازوئیل هر لیتر ۱,۱۱ دلار)
۱۵ سال	۱۳۲۸۹۱	۲۷-۳۲ لیتر (متوسط ۳۰ لیتر)	۲۵۹۱	-	-
۱۵ سال	۸۵۹۳۴	۷۰-۸۰ لیتر (متوسط ۷۵ لیتر)	۳۹۱۰	۱۶۷۶	۲۴۷۹ میلیون دلار

حداقل قیمت کشنده (۳۰ هزار دلار)

تعداد کشنده قابل خریداری از محل سیو ارزی ۸۲۶۳۳ کشنده

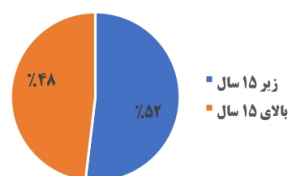
حداقل قیمت کشنده (۱۳۰ هزار دلار)

تعداد کشنده قابل خریداری از محل سیو ارزی ۱۹۰۶۹ کشنده

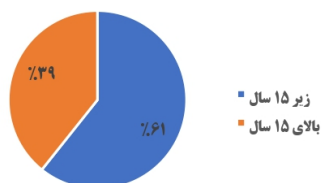
۱۵

نوسازی ناوگان؛ صرفه جویی ارزی

وسایل نقلیه عمومی باری

کامیون کشنده

وسایل نقلیه عمومی باری	تعداد (دستگاه)	فرسوده (دستگاه)	مصرف گازوئیل (روزانه میلیون لیتر)
نقلیه عمومی باری	۴۶۵۹۳۸	۲۲۴۵۰۰	۵۲ میلیون لیتر
ن کشنده	۲۱۸۸۲۳	۸۵۹۳۴	۲۴ میلیون لیتر
لدار	۱۴۳۶۷	۲۷۲۹	

مصرف گازوئیل در ۱۰۰ کیلومتر	تعداد (دستگاه)	سهم	مصرف روزانه (میلیون لیتر)	سالانه (میلیون لیتر)	مصرف سالانه به ازای هر کشنده (میلیون لیتر)	مصرف در صورت نوسازی (میلیون لیتر)	اختلاف (میلیون لیتر)	ارز سیو شده (قیمت گازوئیل هر لیتر ۱,۱۱ دلار)
۲۷-۳۲ لیتر (متوسط ۳۰ لیتر)	۱۳۲۸۹۱	۶۱ درصد	۹,۲۴	۳۳۷۳	۰,۰۲۵	۳۳۷۳	۰	۰
۷۰-۸۰ لیتر (متوسط ۷۵ لیتر)	۸۵۹۳۴	۳۹ درصد	۱۴,۷۶	۵۳۸۷	۰,۰۶۳	۲۱۴۸	۳۲۳۸	۳۵۹۴ میلیون دلار

۱۶

۱۶